

lerligt, da

ne se vort
nes strud-

sidste pil.
t en rude

s fødsels-

1953

Tove Ditlevsen
En æggesnaps

Barnet stod ved køkkentrappen med begge hænder på gelænderet, lænet ud over det, ubevægeligt lyttende mod døren der gik dernede og fjerne trin, som hun bildte sig ind var moderens, lige til de standsede et par etager under, og en dørs smæk huggede håbet itu igen.

Nu var Hansen på tredje kommet hjem, og Ketty fra sodafabrikken, og fyrbøder Henriksens kone, der arbejdede på Carlsberg sammen med mor og naturligvis ville komme op og fortælle, hvis der var sket noget. Men måske kunne hun ikke nænne det, eller hun vidste det simpelthen ikke. Næsten hver dag tudede ambulancen afsted med en eller anden – og det var jo så vældig en fabrik.

I sin uro trådte hun sig selv hårdt over tærne og blev stående sådan længe, for at tårerne, der dryppede tungt helt ned i kælderen, kunne få en håndgribelig årsag. Det var det samme hver dag, kortere eller længere tid, alt efter hvor forsinket moderen var. Hun stillede sig altid op på sin lyttende post, lidt før man med rimelighed kunne forlange moderen skulle være der.

Hendes hvide ansigt lyste mat og ubevægeligt som en dæmpet lygte i mørket. Bag den åbne køkkendør hørtes den sagte boblende lyd af kartofler der kogte. Inde i den lille stue stod bordet dækket til to. Den blomstrende pelargonie var flyttet midt ind på voksdugen og fik altid moderen til at smile blegt og vanemæssigt, fordi en urtepotte hørte hjemme i vindueskarmen og ikke på middagsbordet.

5

10

15

20

25

Ligesom barnet slap sit heftige tag i gelænderet og satte sig på trappens øverste trin, opgivende alt og højt grædende, som for at vise skæbnen at hun var prøvet hårdt nok og godt kunne tåle en smule medgang, hørte hun porten åbnes og en ganske lille ubestemmelig lyd, måske kun en skos skraben over gårdens brosten, der fik hende til at springe op og løbe ind i køkkenet og tænde lyset og slukke under kartoflerne, i febrilsk, ubeskri-
 5 velig jubel: Mor kom! Nu stillede hun cyklen i skuret, nu løb hun op ad trapperne, nærmere og nærmere. Verden fyldtes af lys, hjertet af ro.

Hun stod med ryggen til døren og håret som to sorte vinger ned over kinderne, i færd med at hælde de dampende kartofler op i en dyb tallerken, da moderen kom ind og smækkede døren efter sig.

15 – Puh, sikke en kulde.

– Jeg har stegt frikadellerne mor, de skal bare varmes.

Hendes stemme var ru som en drengs af tidlig overgangsalder. Hun var ikke meget mindre end moderen, men mager som en syg hund af at sørge for sig selv dagen igennem. Ansigtet var
 20 lille og uendelig bekymret, med en spids hage og en grå, usund hud. Kun øjnene lyste, store og mørkeblå og alvorlige, i det lille stygge ansigt.

Moderen svarede ikke på det med frikadellerne, og de sagde i det hele taget ikke mere til hinanden, før de satte sig ved
 25 bordet, og moderen med et blegt, sødt smil i det sminkede ansigt stillede den altoverskyggende pelargonie tilbage i vindueskarmen. Da hun satte sig igen, kom hun til at støde til den skærmløse pære, der svingede lidt frem og tilbage og lavede skygger på det falmede tapet.

30 Hun spiste hurtigt, med to dybe rynker mellem de smalle, plukkede bryn. Det afblegede hår havde en mørk, ubestemmelig farve i bunden og var uden glans som de trætte, nærsynede øjne. Dagene havde været så ens i den sidste halve snes år, at hun næppe havde bemærket den forandring der var foregået med

g satte sig
nde, som
dt kunne
en ganske
er gårdens
køkkenet
, ubeskri-
t, nu løb
fyldtes af

rte vinger
kartofler
de døren

ies.
rgangsal-
ager som
sigtet var
rå, usund
i det lille

de sagde
sig ved
minkede
ge i vin-
le til den
g lavede

e smalle,
stemme-
ersynede
ir, at hun
ået med

Illustration: Ib Spang Olsen.

hendes ansigt. Rødt på kinder og læber, en snavset pudderkvast ført hen over det, og en sort lille børstes stryg over de tynde øjenvipper; foran et skåret spejl i det grå morgenskær syntes tiden at stå stille og hver dag lig den foregående. Slap det røde
 5 op, købte hun en æske til, og der var pudder nok i verden til at drysse dette hærgede ansigt hvidt med i al evighed, og der var tørstige mænd nok i verden, til at strømmen af tomme flasker, der skulle skylles, ville glide sin ubarmhjertige samlebandsvej, længere end hendes rappe hænder formåede at gribe dem og
 10 skylle dem rene. Man kunne kalde hendes tilværelse trist, men når hun klagede over den, var det mindre fordi hun indså dens tristhed end simpelthen af vane, og fordi det nu engang var god tone at klage over alt. Sådant set var den jo også sikker, på grund af alt dette pudder og alle disse tørstige mænd, og somme tider
 15 var den god, på grund af barnet, som hun sjældent talte til.

Mens hun spiste så barnet hele tiden på hende. Moderen gik om morgenen, før hun vågnede, og det var kun disse dyrebare timer før sengetid de kunne være sammen.

Barnet huskede ikke sin far. En sømand er altid gæst i sit eget
 20 hjem, og iøvrigt var hun kun tre år, da hun sidst så ham. Hun nærrede det samme naturnødvendige had til ham som moderen gjorde. Måske bundede også det kun i konvens og vane: den sjover, sagde konerne på Carlsberg og på trappegangen, og »han skal ikke vove at komme her tilbage igen«, overbød moderen dem. Men barnets had var stumt og udsprang af den beskyttende ømhed hun nærrede for sin mor.

Da de havde spist, tog hun af bordet og skyllede tallerkener af. Hun vaskede først op dagen efter, når hun kom hjem fra skole.

30 På køkkenbordet lå moderens pung åben med nogle mønter udenfor. Barnets forhold til penge bestod i en blanding af ærefrygt og bitterhed. For disse penges skyld var hendes mor borte dagen lang; de var skyld i uendelig mange timers arbejde, angst og ensomhed. Hver øre kostede lidt af mors kræfter og lidt af

hendes a
 holde fla

Hun v
 hun gik j
 me. Så fil
 og om sø
 fik mad i

Hun u
 der på k
 begyndte
 kede hun
 hende, fi
 forvirret
 men og
 brændende
 slagne øj
 trods og
 ansigt og
 vendte si
 og gik in

Barnet
 og de snæ
 snublede
 jeg ville s
 hun jeg t
 i forvejen
 som før -
 sket.

- Hvac
 stuen. St
 med en l
 ømhed h
 stoppepo
 en klud c

hendes anstrengte øjnes syn, der var ødelagt af bestandig at holde flasker op mod lyset for at se, om de var rene.

Hun var ikke ret gammel, da hun spurgte moderen, hvorfor hun gik på arbejde, når det dog var meget rarere at være hjemme. Så fik hun at vide, at det var for at skaffe mad og tøj til dem, og om søndagen havde barnet bekymret spurgt, om de nu ikke fik mad i dag, siden mor blev hjemme. 5

Hun undrede sig lidt over, at pungen var smidt så skødesløst der på køkkenbordet, og skyndte sig at samle den op. Hun begyndte at putte mønterne ned i den igen, og pludselig mærkede hun at moderen stod bag ved hende. Det gav et sæt i hende, fordi hun ikke havde hørt hende komme. Hun slap forvirret pungen og strøg håret væk fra ansigtet med underarmen og mødte sin mors fremmede, mistroiske blik. Hun blev brændende rød og stirrede på sin mor med opspilede, rædselsslagne øjne, der fik moderens blik til at fyldes af vrede, derefter trods og usikkerhed, til en skygge af skam gled hen over hendes ansigt og hun ikke længere udholdt dette forfærdede blik, men vendte sig bort med en halvt forlegen, halvt irriteret bevægelse og gik ind i stuen igen. 10 15 20

Barnet blev stående ubevægelig og stum ved siden af pungen og de snavsede tallerkener. Hun åndede hurtigt, mens tankerne snublede over hinanden bag den hede, blege pande: hun troede jeg ville stjæle, hun troede jeg tog penge fra hende – måske tror hun jeg har gjort det før – som om jeg ikke kostede hende nok i forvejen – bare den pung ikke havde ligget der – bare alting var som før – kære Gud, lad alting være som før – lad det ikke være sket. 25

– Hvad står du derude og glor efter? råbte moderen inde fra stuen. Stemmen var irriteret og fremmed som hendes øjne før, med en hård klang af forurettelse som værn mod en anger og ømhed hun aldrig havde lært at give udtryk for. Hun hev en stoppepose frem fra buffeten bag ved bordet og lagde endelig en klud over den skarpe pære, før hun satte sig foran den plet- 30

tede dug og trak en hullet strømpe frem af posen, hvorefter hun gav sig til at stirre på den, som om hun undrede sig over, at en eneste strømpe kunne have så mange huller. Hun lyttede uroligt ud mod køkkenet og fik et forpint udtryk om den grove smin-
 5 kede mund. Hun anerkendte ikke, at der var sket noget særligt, men en uro voksede i hendes hjerte, som når et dyr vejrer en fare og løfter blikket lyttende imod den.

Så kaldte hun barnet ved navn med en blid, underlig stemme, som lød fremmed i hendes egne ører. Barnet kom ind og satte
 10 sig over for hende med et ubestemt skær af håb over det magre lille ansigt, som når hun stod i mørket på køkkentrappen og bildte sig ind, at de trin hun hørte var moderens, lige til døren smækkede et andet sted i huset.

– Nu siger hun noget, tænkte hun.

15 Stilheden i stuen gjorde ondt. Hun så nervøst mod det tungt tikkende ur, som om det med sin støj var i stand til at standse de frelsende, ukendte ord, der svævede om moderens læber. Uklart følte barnet, at disse mærkelige, aldrig før udtalte ord måtte komme fra moderen; ikke fordi det var hende der havde uret,
 20 men fordi barnet ikke kunne klare det selv. Hun kunne ikke sige: jeg har ikke stjålet, for dels ville det gøre tingen håndgribelig og man kunne aldrig siden bilde sig ind der ingenting var sket, dels var det de samme ord en tyv kunne bruge – ingen kunne forhindre hende i at bruge de samme ord, hvis hun
 25 virkelig havde stjålet eller tænkt på det. Det var denne helt nye, endnu uformulerede, sandhed, der fik noget til at gå i knude for hende og åbne frygtelige perspektiver for den uret man herefter kunne begå imod hende.

Med åben mund hang hun ved moderens læber. Disse alt for
 30 røde og grove læber der sjældent havde skælvet i gråd, og hvis linjer aldrig var blødgjort af ømme og kærlige ord. En fabrikspiges hastigt kyssede og glemte mund.

Hun stirrer stadig på denne strømpe, som om hun har glemt, hvad hun skal stille op med den, og føler barnets tavshed som en

smerte o
 hvad der
 melige v
 løfter bli
 og forsk
 hænder h
 og siger

– Du l

Og hu
 smil, me
 spjæt af c

– Du s

to.

Så går

efter hun
er, at en
e uroligt
ve smin-
t særligt,
vejrer en

stemme,
og satte
et magre
ppen og
til døren

let tungt
andse de
r. Uklart
d måtte
de uret,
me ikke
håndgri-
ting var
– ingen
vis hun
helt nye,
nude for
herefter

se alt for
, og hvis
fabriks-

er glemt,
l som en

smerte og et skred i det gode bestående. Hun ved ikke rigtig
hvad der er sket, men barnets nød når hende ad ukendte, hem-
melige veje. Hjælpeløst krydses tankerne i hendes hjerne. Hun
løfter blikket og møder barnets. Og hendes øjne er bønfoldende
og forskrækkede, som var hun selv et barn, der med klodsede 5
hænder har revet en kostbar vaše på gulvet. Så rømmer hun sig
og siger sagte:

– Du kan jo røre dig en æggesnaps.

Og hun ser det blege, spidse ansigt løsnes og bryde ud i et
smil, mens barnet springer op og løber ud i køkkenet med et 10
spjæt af de lange, lige ben:

– Du skal da også have en, mor, jeg skal nok røre dem begge
to.

Så går hun roligt i gang med strømpen.